

Évközi 26. vasárnap

Fil 2,1-11

Krisztus morális példakép!

¹Ha ér valamit a Krisztusban adott buzditás, a szeretetből fakadó intelem, a lelki közösség, a bensőség és együttérzés, ²akkor tegyéték teljessé örömet azzal, hogy egyetértetek, ugyanúgy szerettek és közös lelkesedéssel ugyanarra törekszetek. ³Semmit se tegyetek vetélkedésből vagy hiú dicsőségvágyból. Inkább mindenki alázatosan a másikat tartsa magánál kiválóbbnak. ⁴Senki ne keresse csak a maga javát, hanem a másét is.

⁵Ugyanazt a lelkületet ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban volt. ⁶Ő mint Isten az Istennel való egyenlőséget nem tartotta olyan dolognak, amelyhez föltétlenül ragaszkodnia kell, hanem szolgálai alakot öltött, ⁷kiüresítette magát, és hasonló lett az emberekhez. Külsejét tekintve olyan lett, mint egy ember. ⁸Megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. ⁹Ezért Isten felmagasztalta, és olyan nevet adott neki, amely fölötte van minden névnek, ¹⁰hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban, ¹¹s minden nyelv hirdesse az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

A Filippieknek írt levél himnuszának kezdete nem különül el lényegesen a többi szövegtől, és a 2,6–11 része rokonságot mutat a Kolosszeieknek írt levél 1,15–23 Krisztus himnuszával, csak míg az előbbi az emberekkel való hasonlóságából indul ki, addig a párhuzama Jézus Krisztus istenképmási voltát fejtegeti. Az előbbi a morális példakép funkcióját tölti be, a másik pedig inkább az embernek látszó Krisztus isteni természetének okát hivatott feltárni. A keresztény atyák közül Eusebiosz és Órigenész még a himnusz morális vonatkozásait boncolgatja, és az utóbbi a keresztény mártírok által követett példaképének tartja Krisztust. Ezt követően a patrisztikus szövegmagyarázók egyre inkább Jézus Krisztus isteni és emberi természetének egységére, vagy istenségének védelmére használják a szöveg kijelentéseit, megfelelkezve a morális példakép vonatkozásairól.

Jézus, mint morális példakép, istenszerű volt, mégis megaláztatása során emberszerű lett, ennek morális nagyságát csak az növeli, hogy a megaláztatást önként vállalta, egészen a „kereszthalálig” (8. v.). A felmagasztalása nem az ember, hanem az Isten részéről történik, hiszen

a keresztre feszítés óta Jézus morális nagysága megkérdőjezhetetlen. Ennek elismerésére a földi világ, a menny sőt még az alvilág is (10. v.) rákényszerül. Jézus morális nagysága tehát nem presztízis- vagy hiúsági kérdés, hanem démonizáló és értékrend-helyreállító szerepe van.

Úgy gondolom, hogy Jézus Krisztus morális példaszerepét csak az képes igazán érteni és értékelni, aki részben vagy egészben végigjárja azt a morális tortúrát, amit ő végigjárt. Vannak dolgok, amelyeket csak a megaláztatás kapcsán lehet érteni. Sőt, Jézus nagyságát csak azok értik meg, akik maguk is elfogadják saját megaláztatásukat, anélkül, hogy feladnák értékeiket és megtörnék személyiségüket. Jézus és Szűz Mária esetében is olyan személyről van szó, akinek nincs köze a bűnhöz, mégis bűnösként kezelik. Az emberek megaláztatása nem ilyen tiszta és szélsőséges eset, ugyanis valamilyen vétket mindannyian elkövettünk, tehát a megaláztatásunk nem annyira felháborítóan igazságtalan, mint Jézus és Mária esetében. De a megaláztatásban érzi csak az ember igazán, hogy milyen nagy lelki nyomást kell elviselni, és ez a feszültség milyen agresszív indulatokat tud elindítani az emberben. Kettős lelki küzdelmet indukál. Egyrészt a részben vagy egészében igazságtalan bűn terhét kell elviselni, másrészt ez óhatatlanul agresszív reakciókat vált ki, amit kell megfékezni. A megaláztatás összetöri az embert, és ez azt is jelenti, hogy elveszíti helyes önértékelését Isten és az emberek előtt. De az is lehet, hogy képes arra, hogy megregulázza agresszív hajlamát, Krisztus követésének új útjára lépjen. Talán ezt nevezhetjük morális csodának. Nagyobb csoda a kenyérszaporításnál és a vízen járásnál, mert nemcsak Krisztus követésének új útja nyílik meg, hanem a meglátott és értelmileg elfogadott értékek is beépülnek az emberi személyiségbe. Talán ez a szentek titka és lelkük átalakulásának legnagyobb morális csodája. Biztosan nem kerüli el a fájdalmat, de boldog, aki részesül benne.